

В І Д Г У К

офіційного опонента на дисертацію БРЕГІНА Івана Михайловича на тему «Протидія порушенням бюджетного законодавства підрозділами Національної поліції України», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Дисертаційне дослідження І. БРЕГІНА присвячене комплексному аналізу протидії порушенням бюджетного законодавства підрозділами Національної поліції України, правовому регулюванню такої діяльності та розробленні рекомендацій теоретичного й практичного характеру щодо вдосконалення організації та функціонування цих підрозділів як суб'єктів протидії бюджетній деліктності.

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. В умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови України важливе значення має злагоджене функціонування усіх складових державного механізму, передусім сектору оборони та безпеки. Підрозділи Національної поліції як невід'ємна частина цього сектору у сучасних умовах здійснюють відбиття воєнної агресії, розкриття та розслідування воєнних злочинів, допомагають населенню деокупованих територій тощо. При цьому вони не зменшують уваги й до виконання основних завдань, передбачених законодавчими актами – служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, підтримання публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, у тому числі й у бюджетній сфері. Умови війни актуалізують важливість протидії розкраданням бюджетних коштів, яких і так обмаль, зважаючи на необхідність значних видатків публічних коштів на оборонні потреби.

З огляду на викладене, а також зважаючи на відсутність комплексних наукових праць із досліджуваної проблематики в науці адміністративного і фінансового права, необхідність внесення змін до нормативно-правової бази у цій сфері та активізації визначення місця окреслених підрозділів у системі

суб'єктів протидії бюджетній деліктності, тема дисертаційного дослідження І. БРЕГІНА є актуальною та своєчасною.

У дисертаційній роботі автор торкнувся низки питань, які є актуальними, та щодо яких триває дискусія у вітчизняній правовій науці. Зокрема, ним запропоновано авторську позицію щодо визначення адміністративно-правового статусу підрозділів Національної поліції як суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства; охарактеризовано функції та завдання цих підрозділів у сфері протидії бюджетній деліктності; запропоновано удосконалити взаємодію суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства тощо.

Необхідно зазначити, що дослідження виконане у відповідності до положень Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126-р., Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023, а також у контексті наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ за напрямом «Проблеми правового регулювання публічного управління у сфері правоохоронної діяльності» (на 2019–2022 роки – номер державної реєстрації 0119U001743, на 2022–2027 роки – номер державної реєстрації 0122U200304).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Обґрунтованість висновків і положень зумовлена, насамперед раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційної роботи, використанням усього методологічного арсеналу сучасної правової науки. У дисертації з урахуванням мети та завдань дослідження сформовано сучасний методологічний інструментарій, який охоплює загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання. Серед найбільш вагомих методів виокремлено діалектичний та

історичний методи, діяльнісний і системний підходи, методи структурного і функціонального аналізу, а також формально-нормативний метод та узагальнення юридичної практики.

Обґрунтованість наукових положень дисертації також зумовлена підтвердженими результатами наукових пошуків, емпіричною базою, широким переліком використаних наукових праць, наукової та навчальної літератури, чинних нормативно-правових актів.

Наукові праці за темою дисертаційного дослідження І. БРЕГІНА представлені трьома блоками джерел. Перша група охоплює низку праць загальнонаукового характеру, дослідження яких дає глибше уявлення про специфіку функціонування системи протидії порушенням бюджетного законодавства та місця у ній підрозділів Національної поліції України. До другої групи джерел належать наукові праці в галузі адміністративного та фінансового права, в яких розкриваються адміністративно-правові і фінансово-правові механізми функціонування підрозділів поліції як суб'єктів протидії бюджетній деліктності. Третю групу становлять наукові джерела, присвячені дослідженню організації, форм та методів взаємодії суб'єктів системи протидії порушенням бюджетного законодавства.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень дисертації також забезпечується завдяки використанню теоретичних здобутків представників науки адміністративного права та фінансового права, наукових розробок в галузях теорії управління, теорії держави та права, кримінології, кримінально-процесуального права; результатів узагальнення судової практики.

Структура дисертаційного дослідження надає можливість отримати цілісну уяву щодо теоретико-правових і практичних аспектів протидії порушенням бюджетного законодавства підрозділами Національної поліції України. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, які містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Вступ до роботи визначає актуальність теми дисертації, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мету та завдання роботи, об'єкт та предмет, емпіричну базу дослідження, методологічну основу роботи, її наукову новизну, науково-теоретичне і практичне значення одержаних результатів, інформацію про апробацію основних положень роботи та публікації за темою дослідження.

Перший розділ складається із трьох підрозділів, у яких досліджено становлення підрозділів Національної поліції як суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства, проаналізовано систему суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства та визначено місце у ній підрозділів Національної поліції, розкрито зміст адміністративно-правового статусу підрозділів Національної поліції у цій сфері.

У двох підрозділах другого розділу розкрито функції та повноваження Національної поліції як суб'єкта протидії порушенням бюджетного законодавства, звернено увагу на необхідність їх класифікації та важливість профілактичної функції поліції.

Третій розділ складається з двох підрозділів, у яких досліджено поняття та форми взаємодії підрозділів Національної поліції з іншими суб'єктами протидії порушенням бюджетного законодавства, розкрито зміст взаємодії підрозділів Національної поліції з органами бюджетного контролю, обґрунтовано доцільність внесення змін до низки нормативно-правових актів.

Зміст дисертаційного дослідження І. БРЕГІНА засвідчує складність, наукову та практичну значущість вирішуваної проблеми, дає можливість оцінити самостійність та оригінальність мислення автора, вміння розв'язувати проблеми, які постають у процесі наукових юридичних досліджень. Оцінюючи зміст дисертації, можна дійти висновку, що автор зміг досягти поставленої наукової мети та упорався із завданнями дослідження.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній правовій науці монографічним дослідженням протидії порушенням бюджетного законодавства підрозділами Національної поліції України. У процесі дослідження уперше: запропоновано адміністративно-правовим статусом підрозділів Національної поліції як суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства вважати закріплену на нормативно-правовому рівні сукупність змістовних (мета, завдання, функції, повноваження) та організаційно-структурних елементів, які дають змогу цим суб'єктам впливати на бюджетну деліктність і взаємодіяти з іншими суб'єктами системи; обґрунтовано доцільність поділити повноваження підрозділів Національної поліції щодо протидії порушенням бюджетного законодавства на: повноваження здійснювати оперативно-розшукову діяльність; кримінально-процесуальні повноваження; адміністративно-юрисдикційні повноваження; інформаційно-аналітичні повноваження; організаційні повноваження; запропоновано взаємодію підрозділів Національної поліції з іншими суб'єктами протидії порушенням бюджетного законодавства розуміти як функціонально-обумовлену, організаційну та правову узгоджену діяльність цих суб'єктів з метою ефективного виконання своїх функцій щодо обмеження кількості проявів порушень бюджетного законодавства до фінансово безпечного, соціально толерантного рівня.

Серед найбільш цікавих варто відзначити думки автора про те, що профілактична функція підрозділів Національної поліції як суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства передбачає не лише діяльність оперативних та слідчих підрозділів щодо встановлення та усунення причин і умов бюджетних деліктів за допомогою оперативно-розшукової та слідчої профілактики, але й щодо адміністративно-юрисдикційної діяльності у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Варто підтримати позицію дисертанта щодо доцільності закріплення у Положенні про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції

України нормативних конструкцій, які б регламентували можливість укладення адміністративних договорів.

Крім того, заслуговує на увагу пропозиція автора щодо необхідності розроблення та затвердження постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства», у якій були б визначено поняття такої взаємодії, основні засади, напрями та форми узгодженої діяльності цих суб'єктів, серед яких й адміністративні договори.

Апробація результатів дослідження проводилася шляхом їх обговорення на наукових, науково-практичних конференціях. Положення, які викладені в дисертації та виносяться на захист, розроблені автором особисто. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображені у 5 одноосібних публікаціях, із яких три статті – у наукових фахових виданнях України; дві публікації – у збірниках наукових праць.

Разом із загальною позитивною оцінкою дослідження, проведеного І. БРЕГІНИМ, слід вказати й на окремі недоліки та висловити побажання щодо їх усунення.

1. У роботі наголошується на важливій ролі Бюро економічної безпеки України у протидії порушенням бюджетного законодавства (на с. 18 дисертації відзначається, що формування цього суб'єкта відповідає концепції створення єдиного державного правоохоронного органу, який би протидівав правопорушенням, що посягають на економічні відносини у державі; на с. 56 констатується, що у сучасних умовах найбільшим обсягом повноважень серед правоохоронних та антикорупційних органів у сфері протидії порушенням бюджетного законодавства наділене саме Бюро економічної безпеки України тощо). За таких умов доцільно було б акцентувати увагу у дисертації на взаємодії підрозділів Національної поліції та Бюро економічної безпеки України як основного суб'єкта протидії бюджетній деліктності.

2. На с. 46-47 дисертаційного дослідження автор наводить аргументи щодо доцільності використання терміну «протидія», яке більше за обсягом ніж поняття «боротьба» та точніше відображає мету і зміст впливу на бюджетну деліктність. При цьому не наводяться ні змістовні характеристики поняття «боротьба» і лише частково поняття «протидія», ні можливі співвідношення цих понять.

3. У підрозділі 1.2 дисертації автором доводиться, що серед підрозділів Національної поліції найбільшим обсягом повноважень щодо протидії порушенням бюджетного законодавства наділені підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань та слідчі підрозділи. Доцільно було б для аргументації цього висновку у роботі проаналізувати, хоча б в загальних рисах, повноваження й інших підрозділів поліції.

4. Дисертантом запропоновано сукупність організаційних форм взаємодії поділити на установчі та реалізаційні. Установчі форми взаємодії дозволяють сформулювати умови для прийняття управлінського рішення та його безпосередньо прийняти (створення та участь у роботі координаційних структур, участь у координаційних нарадах). Така думка, як і використання терміну «установчий», потребують додаткового обґрунтування.

5. Позитивно оцінюючи широке використання нормативно-правових актів у дисертації, слід відзначити доцільність їх ґрунтовнішого аналізу. Зокрема, на с. 114-115 дисертаційного дослідження наведено права Департаменту стратегічних розслідувань та їх працівників, а також зроблено висновок щодо групування повноважень (здійснювати оперативно-розшукову діяльність; адміністративно-юрисдикційні повноваження; інформаційно-аналітичні повноваження; організаційні повноваження). Доцільно було б не лише навести перелік нормативно-закріплених повноважень, але й на підставі аналізу запропонувати віднести їх до тієї чи іншої групи.

6. У роботі доцільно було б дослідити практику діяльності суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства у країнах Європейського Союзу, оскільки створення єдиного державного правоохоронного органу, який би протидіяв економічним деліктам, та взаємодіяв з іншими правоохоронними структурами, у тому числі й з поліцією, зумовлено, передусім, позитивним досвідом функціонування таких органів в ЄС.

Проте, зазначені зауваження не зменшують науково-теоретичної та прикладної цінності роботи в цілому і не відображаються на загальній позитивній оцінці дисертації.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

З урахуванням викладеного, можна зробити висновок, що дисертація БРЕГІНА Івана Михайловича на тему «Протидія порушенням бюджетного законодавства підрозділами Національної поліції України» є завершеною комплексною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретну наукову проблему, яка має істотне значення для науки адміністративного та фінансового права.

Дисертаційна робота БРЕГІНА І. М. на тему «Протидія порушенням бюджетного законодавства підрозділами Національної поліції України», яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а також положенням освітньо-наукової програми «Право»

для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – за спеціальністю 081 – Право у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Офіційний опонент:

**завідувач кафедри публічного та міжнародного права
Київського Національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор юридичних наук, професор**

Оксана КУЗЬМЕНКО